

İSTANBUL MÜZELERİ

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

Ö.

G.

Özü :

Sayın Bay Alaettin

Maarif Vekâleti Baş Mufettişlerinden

İlişik olarak iade kılınan sual verakanıza bervechi ati madde bemaad-
de cevablarımı yazıyorum:

I - Ayasofya Müzesinde gizli olarak Ali Sami Boyar tarafından tahrib
edilen sütun başlığı hakkında kendisine tarafımdan ne şifahen mezuniyet
verilmiş ve ne de kendisi ile daha evvel bu hususda vevlevki alelade bir
muhavere şeklinde olsun hiç bir bahis cereyan etmemiştir.

Bu tahrib hadisesine bilâhara ittila hasıl edilmiş ve eski eserleri
koruma encümeni azalarile mahallen yapılan tetkik ve teftiş neticesinde
vaziyette görülen tahribkarlık encümen raporu halinde tesbit edilerek ke-
lete arzedildiği gibi bu işdeki sekameti ve fenalığı müdrük olması dolayı-
siledir ki Sami bunu Müzenin açık bulunmadığı saatlerde ve gizli bir suret
te yapmıştır.

Ve bu da oradaki hademelerin ifadeleri ile teyid ve tesbit olunarak
keza bu ifade varakaları da vekâlet yüksek makamına arzedilmiştir.

Şunu da ilâve edeyim ki şayet bu sütunun Müze idaresince açtırılması
mevzuubahs olsa idi bu iş herhalde Ali Sami gibi Arkeolojik mesainin tama-
mile biğânesi olan bir şahsın tevdi olunmasına imkân yok idi.

2 - Bağlığın san'at noktai nazarından kıymeti derkârdır. ve müteka-
bili de meydanda dır.

Ancak teşhir edilecek bir yerde bulunmaması ve bunun vaktile bina,
cami haline inkilâb ettirildiği ^{zaman} takviye esasına müstenid olarak örülen
duvarla kapatılmış bulunması itibarile çok mühim ameliyeyi istilzam etmek
itibarile açtırılmasına müzece bittabi lüzum görülmemiştir.

3- Ayasofyanın kubbe altı meydanında eser teşhiri Maarif Vekâleti-
nin 20/9/935 tarihli buyruğunda muvafık görülmediği gibi keyfiyetini ozaman
teşkil edilen komisyonca da o yolda tezekkür edilmiştir.

Keza tabakalarda da eser teşhir edilmesi yine komisyonca muvafık
görülmemiş ve Vekâletin tasvibi ile o yolda hareket olunmuştur.

Binaenaleyh işin esası tekarrür eylemediği için konulması kuvvede
kalan eserlerin ne kadar yer işgal edeceğini burada tayine bittabi imkân
yoktur.

Şunu da ilâve edeyim ki eldeki küçük ve mahdud Bizans eserleri bu
muazzam binada gözden gaib olacak kadar ehemmiyetsizdir. Ve işte bunun
içindir ki Ayasofyada eser teşhiri muvafık görülmemiştir.

İSTANBUL MÜZELERİ

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

Ö.

G.

Özü :

4 - Ayasofya Müzesinde teşhire konulmuş eşya yoktur ki envanterde yapılmış olsun.

5 - Ayasofyanın Müze haline konulduğu zaman mefruş halılar ile bazı yazılar Vakıflar Müdürlüğünce alınmıştır. Bunlardan yalnız müezzin mahfelindeki halılar ile mihrab kısmındaki halılar ve şamdanlar hali aslileri üzere bırakılmıştır. Bu'da bu mabedin bir Türk periyodunu ifade edebilmek esas ve maksadına müstenidtir. Ve bittabi buda yüksek vekaletin tensibi ile olmuştur.

6 - Kazasker Mustafa İzzet efendinin yazısı olan sekiz levha, Atatürkün Ayasofyayı ziyaretleri sırasında bizzat verdikleri şifahi emir ile yerlerinden indirilmiştir.

Bunlar indirildikten sonra Sultan Ahmet camine nakli vakıflar müdürlüğünce tasavvur edilmiş ise de bunların oraya talik binanın mimari ~~stili~~ silüetini kapıyaşığı cihetle bu çok kıymetli eserlerin yine Ayasofya Müzesinde münasib bir yere tesbit edilmek suretile muhafazaları keza 935 senesinde teşekkül etmiş olan komisyonca tahtı karara alınmış ve öyle de yapılmıştır.

7 - Müzelerin bilet memurlarına verilmekte olan biletler, Dahiliye Müdürü Bekir Şükrü Egeli tarafından Maliyeden bizzat dib koçanlı ve müselsel numara ile tesellüm edilmekte ve Bekir de bu biletleri kendi defterine ~~kat~~ kayda işaret suretile bu memurlara tevzi etmekte ve her akşam vuku bulan hasılat bizzat bu memrular tarafından kendisine teslim edildikçe bilet adedleri, hasılat yekünuna tetabük ettirilmek suretile bilet ciltleri karşılaştırılarak kontrol muameleleri yapılmakta ve her hafta hasılat yekünü sarf numaralarile maliyeye yatırılmaktadır. Ve bu muamele her zaman maliyenin teftişine tabidir.

8 - Seyyah gurubları geldikçe, bu gurubların ziyaretçi ededi acente mümessilinin verdiği arkame değil, gelenlerin arkası alındıktan sonra kapıda ki memurlarımızın verdiği rakam üzerine biletler kesilmekte ve bunların her Müzede olduğu gibi tutarı usulü dairesinde acente mümessili tarafından bilet memuruna veyahut bizzat Dahiliye Müdürlüğüne verilmektedir.

Esasen Dahiliye Müdürünün kadrodaki bir ünvanı da arkeoloji Müzelerinin dahiliye memurudur. ve kendisi mükeffel olduğu gibi Müze hasılatı umumiyesinden dolayı da maliyeye karşı mes'uldür.

Bu mes'uliyeti kontrol muamelesinin kemali dikkat ile ifasına kendisini mecbur kılmaktadır. Ve haddizatında müdüriyetin de itimadını kazanmış bulunmaktadır.

9 - Profesör Whittemor, Ayasofya Müzesindeki mozaikların meydana çıkarılması için vekalet yüksek makamının emrû müsaadesini istihsal etmiş ve beynelmilel tanınmış bir ilim adamıdır.

İSTANBUL MÜZELERİ
GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

- 3 -

Ö.

Özü :

G.

Ve Bu vazifeyi senelerden beri vekaletten aldığı selâhiyeti mahsusa ve Müzemizden her sene tayin kılınan mürakib huzurile ifa etmektedir.

Bu mesainin istilzam eylediği masarifatı da Amerika Arkeoloji müesseseleri tarafından tesviye olunmaktadır.

Şimdiye kadar yapmış olduğu masarifatın büyük bir yekûna baliğ olmasını takdir etmek ile beraber bu hususda rakam üzerine bir mâlûmat vermeliğime kabil değildir.

Çünkü Müzemiz sarfettiği paranın yekûnu ile alakadar olmadığı için kendisinden bu güne kadar da hasab istenilmemiştir.

10 - Profesör Whittemore mesleğinin ilim ve mütehassısıdır. Ve buradaki mesaisi hakkında şimdiye kadar preliminar mahiyette iki eser de neşretmiştir. Bu işi bu kadar derin bir vukuf ile yapabilecek bizde mütehassıs yoktur. Olduğunu bir an için farzetsek bile tahsisatımızın bulunmasını takdir edeceğinizden eminim.

11 - Profesör Whittemore, mesaisine aid neşriyat yapmak hakkını hal olduğu için çalışma tarzlarını ve meydana çıkardığı eserleri yabancı gözlerden bittabi saklamaktadır. Ancak bunun müzece tayin olunacak mürakabe veyahut Müzece lüzum görülecek herhangi bir tetkika şumulü yoktur. Ve olamaz. Netekim Profesör bütün mesaisinin davamı müddetince her ay başında bizzat imzasını taşıyan bir raporu makamıma verdiği gibi mürakib memurumuza da keza her ay ayrıca bir rapor vermekte ve bunların tasdikli suretleri de vekalet yüksek makamına sunulmaktadır.

12 - Profesör Whittemor'un Müzede aylık ile çalışan ayrıca bir hademesi yoktur. Yalnız Tahsin isminde daimi bir Türk kâtibî ve bir de şahsi hizmetçisi vardır. Kâtip Tahsin gerek profesörün burada bulunduğu, gerekse kış tatiline avdet ettiği zamanlarda da Ayasofyaya devam etmekte ve bittabi hiç bir vazife ile mükellef bulunmamaktadır.

İstanbul Müzeleri Umum
Müdürü

Eki:

1

Ayasofya
Ali Sami

Evveliyat №

Dosya №

Karton №

Tarihi

/ / 19

İstanbul Asarı Atika Müzeleri

Gelen №	Tarihi	Numarası

- 3 -

Ve Bu vazifeyi senelardan beri vekaletten aldığı selâhiyeti mahsus ve Müzemizden her sene tayin kılınan mürakib huzur ile ifa etmektedir.

Bu mesainin istilzam eylediği masarifatı da Amerika Arkeoloji müesseseleri tarafından tesviye olunmaktadır.

Şimdiye kadar yapmış olduğu masarifatın büyük bir yekûna balığ olmasını takdir etmek ile beraber bu hususda rakam üzerine bir malûmat veremeliğim kabil değildir.

Çünkü Müzemiz sarfettiği paranın yekûnu ile alakadar olmadığı için kendisinden bu güne kadar da hesab istenilmemiştir.

10 - Profesör Whittmore mesleğinin ilim ve mütehassısıdır. Ve buradaki mesaisi hakkında şimdiye kadar preliminær mahiyette iki eser de neşretmiştir. Bu işi bu kadar derin bir vukuf ile yapabilecek bizde mütehassıs yoktur. Olduğunu bir an için farzetsek bile tahsisatımızın bulunmasını takdir edeceğimizden eminim.

11 - Profesör Whittmore, mesaisine aid neşriyat yapmak hakkını halâ olduğu için çalışma tarzlarını ve meydana çıkardığı eserleri yabancı gözlerden bittabi saklamaktadır. Ancak bunun müzece tayin olunacak mürakabe veyahut Müzece lüzum görülecek herhangi bir tetkika şumulu yoktur. Ve olmaz. Netekim Profesör bütün mesaisinin davamı müddetince her ay başında bizzat imzasını taşıyan bir raporu makamıma verdiği gibi mürakib memuruma da keza her ay ayrıca bir rapor vermekte ve bunların tasdikli suretleri de vekalet yüksek makamına sunulmaktadır.

12 - Profesör Whittmore'un Müzede ayırık ile çalışan ayrıca bir hademesi yoktur. Yalnız Tahsin isminde daimî bir Türk kâtibî ve bir de şahsî hizmetçisi vardır. Kâtip Tahsin gerek profesörün burada bulunduğu, gerekse kış tatiline avdet ettiği zamanlarda da Ayasofyaya devam etmekte ve bittabi hiç bir vazife ile mükellef bulunmamaktadır.

İstanbul Müzeleri Umum
Muduru

Eki:

1

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlere İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tarihi

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0101205